

2021-04-07
Ert dnr: Fi2020/03418
Vårt dnr: 007/2021

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ca.e3@regeringskansliet.se
mats.e.johansson@regeringskansliet.se

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över Jämlikhetskommissionens betänkande *En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46)*

Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, driver frågor, agerar kraftfullt och väcker opinion om våra mänskliga och demokratiska rättigheter. Vi arbetar för rätten och möjligheten att använda svenskt teckenspråk, samt driver på utvecklingen mot ett samhälle där det svenska teckenspråket har en självklar plats.

Sammanfattning

SDR anser att förslagen som framkommer i sin övergripande helhet är bra, men vill uppmärksamma vissa punkter.

- Dövas möjligheter till fullt deltagande på arbetsmarknaden är avhängigt möjligheterna att få tolk i arbetslivet. Idag får arbetsgivaren stå för tolkkostnaden, vilket leder till att döva inte får chansen till anställning.
- Döva nyanlända måste ges rätt förutsättningar för att uppnå språkliga färdigheter på sina villkor.
- SDR vill även bekräfta rekommendationen om en ny analysmyndighet som kan värdera sociala investeringar men då, i denna nya myndighet, måste mångfaldsperspektivet finnas med från början. SDR vill se dövkompetens i denna myndighet, det skulle ge en synergieffekt inom myndigheten.
- Slutligen bekräftar SDR att utprovningen av hjälpmedel bör vara i offentlig drift.

9.9 Hinder för ett fullt deltagande på arbetsmarknaden

Här finns många bra förslag som syftar till att stärka arbetstagarna på olika sätt. SDR vill dock belysa dövas möjligheter att genom tolk i arbetslivet bli fullt jämställda på arbetsmarknaden. När kostnaden för tolkning ligger på arbetsgivaren blir det för tungt att bära, vilket leder till att döva exkluderas från arbetsplatser där man kunde ha bidragit.

”Det är en stor förlust i samhället när enskildas potential och talang går till spillo på grund av tolkproblem. Det är ett enormt slöseri med tid, kompetens, engagemang och pengar när en person lagt flera år på att utbilda sig och samhället investerat genom att bekosta utbildningen och personen sedan inte kan arbeta inom yrkesområdet av tolkskäl. Det handlar inte bara om vad samhället förlorar utan lika mycket om att döva samt personer med hörselskada eller dövblindhet har rätt att vara inkluderade i samhället genom att utbilda sig, göra karriär och vara till nytta för samhället.”

utdrag ur rapporten *Skuggutredningen*, publicerad av SDR, SDUF, FSDB och DHB, januari 2020.
[Skuggutredningen: Rätt till tolk – ingen tolkningsfråga! \(sdr.org\)](#)

19.3.3 Etableringsinsatser för nyanlända vuxna

Förslag: För att bättre motivera dem som behöver ta del av utbildning längre än etableringstidens omfattning bör regeringen låta utreda utformningen av ett enkelt och förutsebart studiefinansieringssystem.

SDR bekräftar och stödjer detta förslag.

För döva nyanlända som förutom svenskan ska lära sig svenskt teckenspråk är detta oerhört viktigt. Döva nyanlända har ofta mycket bristfällig skolbakgrund då många länder i världen inte tillhandahåller utbildning på teckenspråk för döva.

" Språkdeprivation ... Det beskriver uppväxtvillkoren för döva fram till 1970-talet, då de första sju levnadsåren för många döva upplevdes som språklösa eftersom de fick lära sig sitt första språk, teckenspråket, först i dövskolan vid sju års ålder." ur [Konsekvenser av språklig deprivation hos vuxna teckenspråkiga döva - en forskningsöversikt](#) av Region Skåne

Synen på döva i många länder är att de är obildbara. Många döva nyanlända som kommer till Sverige utan att ha fått tillgång till språk och utbildning i sitt hemland har språkdeprivation och behöver tid att utveckla sitt språk. Döva nyanlända måste alltså ges rätt förutsättningar för att uppnå språkliga färdigheter på sina villkor.

27.3.2 Sociala investeringar

Rekommendation: Skapa en analysmyndighet med uppgift att i dialog med kommuner och regioner utveckla, standardisera och sprida vetenskapligt grundade metoder för att värdera kostnader och nyttor med sociala investeringar.

SDR ser nyttan av denna analysmyndighet och vill se dövkompetens med redan från början, helt i linje med Arbetsgivarverkets skrift: *Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i staten*.

<https://www.arbetsgivarverket.se/globalassets/avtal-skrifter/skrifter/strategi081022.pdf>

Att ta tillvara den dövkompetens som finns idag, skulle leda till synergieffekter som kommer samhället tillgodo. Effektiviteten ökar på sikt om man redan från början ser vilka insatser som gagnar döva.

23.3.3 En jämlik och behovsbaserad hälso- och sjukvård

Rekommendation: Huvudalternativet för utprovning av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättningar bör vara offentlig drift. Om privata vårdgivare utnyttjas inom en region, får de inte ha koppling till en särskild producent av hjälpmedel. Hjälpmedel bör endast få lämnas ut av offentliganställd personal, som ska upplysa patienten om det billigaste likvärdiga alternativet och att patienten kommer att få betala mellanskillnaden för det fall ett dyrare alternativ väljs.

SDR bekräftar och bestyrker denna rekommendation.

Vänliga hälsningar

Sveriges Dövas Riksförbund

Åsa Henningsson
Förbundsordförande